Bijlage III Protocol voor de oncologische voetzorg door de Medisch Pedicure Oncologie

Dit protocol is bestemd voor de Medisch Pedicure Oncologie voor de voetzorg bij oncologische patiënten, die zich in de actieve fase van een systemisch oncologische behandeling bevinden.

Inhoud protocol

1. Omschrijving handeling:
   - De voetzorg door de Medisch Pedicure Oncologie (MPO) bij oncologische patiënten, die zich in de actieve fase van een systemisch oncologische behandeling bevinden; hierna te noemen oncologische patiënt / oncologische patiënten.

2. Onder oncologische voetzorg wordt verstaan:
   - medisch noodzakelijke (preventieve) voetzorg, welke
     - is gericht op onderliggende oorzaken en belemmerende factoren die kunnen leiden tot complicaties bij een systemisch oncologische behandeling of zijn ontstaan ten gevolge van een systemisch oncologische behandeling;
     - bijdraagt aan het behoud /verbetering van kwaliteit van leven;
     - niet intensiever is dan nodig. Complexere handelingen komen pas in beeld als conservatieve interventies onvoldoende resultaat hebben (Stepped Care-principe).

3. Dit protocol beschrijft de inhoud van de oncologische voetzorg:
   - Het laten invullen van een toestemmingsformulier gegevensuitwisseling door de patiënt;
   - Het uitvoeren van een (specialistische) anamnese, gericht voetonderzoek en screening;
     - De risico-inventarisatie;
   - De risicoanalyse;
   - Het uitvoeren van een behandeling van huid en nagels;
     - Evaluatie tijdens en na de behandeling;
   - Het toepassen van specialistische technieken;
     - Evaluatie tijdens en na het toepassen van specialistische technieken.

   Bij deze werkzaamheden maakt de Medisch Pedicure Oncologie gebruik van het RIAB-formulier (gestandaardiseerd formulier voor Risico-Inventarisatie, -Analyse en Behandelplan).

4. Oncologische patiënten kunnen door de systemisch oncologische behandeling, of door de ziekte zelf, diverse bijwerkingen ondervinden. De Medisch Pedicure Oncologie dient daar rekening mee te houden en is in staat daarnaar te handelen.

5. Gedurende de totale oncologische voetzorg wordt verwacht van de Medisch Pedicure Oncologie dat zij werkt volgens:
   - Het bedrijfshandboek voor de pedicure en medisch pedicure, uitgegeven door ProVoet;
   - De actuele Zorgmodule preventie diabetische voetulcera, uitgegeven door ProVoet in samenwerking met NVvP (Nederlandse Vereniging van Podotherapeuten);
   - Richtlijnen behandeling van voeten van personen met diabetes mellitus en personen met een reumatische aandoening, uitgegeven door Bohn Stafleu van Loghum;
   - De Beroepscode (medisch) pedicure, uitgegeven door ProVoet;
   - De protocollen voor de (medisch) pedicure, uitgegeven door ProVoet.

Voorbereiding	Vooraf	Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
Afspraak plannen **Voor:** **Behandeling in de praktijk,** **Behandeling aan huis bij de patiënt** **en** **Behandeling in een zorginstelling**	Tijdens het maken van de afspraak al vragen naar een verwijzing van de hoofdbehandelaar Toestemming gegevens-uitwisseling vastleggen en archiveren Fotocamera klaarleggen voor het maken van foto's vooraf en nadien Voorbereiden volgens de geldende richtlijnen en protocollen	Bedrijfshandboek voor de pedicure en medisch pedicure Zorgmodule Richtlijnen/protocollen Beroepscode		De MPO werkt uitsluitend met een verwijzing van de hoofdbehandelaar. Toestemmingsverklaring en archivering daarvan is nodig in verband met de AVG. Foto's zijn belangrijk voor controle van vooruitgang en in de communicatie met de hoofdbehandelaar. Na een behandeling wordt er altijd schriftelijk teruggekoppeld naar de hoofdbehandelaar.
Behandeling in een zorginstelling	Zich op de hoogte stellen van de regels in de zorginstelling	Contact opnemen met de zorginstelling om naar geldende regels en protocollen te informeren		Per zorginstelling kunnen de regels en protocollen voor veiligheid en hygiëne verschillen.

RIAB		Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
Risico-inventarisatie **R= risico** **I = inventarisatie** **A= analyse** **B= behandelplan**	Algemene voorbereidingen voor een behandeling Een (specialistische) anamnese maken Een gericht voetonderzoek en screening uitvoeren	RIAB-formulier RIAB-formulier		Een gestandaardiseerd onderzoeksprotocol verhoogt de kwaliteit in de oncologische voetzorg. Een gestandaardiseerd onderzoeksprotocol verhoogt de kwaliteit in de oncologische voetzorg.
Het maken van een risicoanalyse	Een weloverwogen risicoanalyse maken uit de informatie die is verkregen tijdens de risico-inventarisatie	RIAB-formulier Klinisch redeneren		Het RIAB-formulier is belangrijk bij het herkennen van contra-indicaties en het opstellen van een risicoanalyse.
Uitkomst risicoanalyse	Indien: **wel** behandelen	Voorbereiden voor de oncologische voetzorg		Oncologische voetzorg draagt bij aan: het voorkomen van voetproblemen t.g.v. systemische oncologische behandelingen; en/of het opheffen van afwijkingen aan de voet die belemmerend kunnen werken bij systemische oncologische behandelingen.
	Indien: **niet** behandelen	Rapportage maken voor hoofdbehandelaar		Terugkoppelen bevindingen volgens gemaakte afspraak/opdracht
Behandelplan opstellen	Na de risicoanalyse een plan maken voor de behandeling volgens Stepped Care-principe	RIAB-formulier	Indien er contra-indicaties zijn: niet behandelen!	Stepped Care voetzorg is niet intensiever dan nodig.

Pedicure-behandeling		Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
Algemeen	**Vooraf** **Tijdens chemo-behandelingen: tussentijds opnieuw toestemming voor behandeling aanvragen aan hoofdbehandelaar**	Rekening houdend met de eventuele neuropathie wordt de behandeling voorzichtig en met beleid uitgevoerd. Rekening houden met de fase van chemotherapie waarbij mogelijk een tekort aan bloedplaatjes en witte bloedcellen is, waardoor er een verhoogd risico is op bloedingen en infecties	Scherpe voorwerpen worden niet, of zo min mogelijk gebruikt. Alleen in een fase waarbij geen verhoogd bloedingsgevaar is en/of een verhoogd infectie risico.	Er worden geen handelingen gedaan die niet strikt noodzakelijk zijn. Tijdens chemotherapie wordt gelet op verhoogd bloedings- en infectierisico.
		Met fotocamera foto's maken van beide voeten dorsaal en plantair		Foto's zijn nodig voor communicatie met hoofdbehandelaar en het bijhouden van vorderingen.
		Indien men met de pedicuremotor werkt wordt uitsluitend gekozen voor nattechniek.	Droogtechniek	Droogtechniek geeft te snel en te veel wrijving en warmte voor de kwetsbare huid met mogelijk neuropathie.
	Wonden, blaren, ontstekingen en signaleren nageltoxiciteit	Bij bestaande wonden, blaren of ontstekingen en bij vermoeden van nageltoxiciteit, direct verwijzen naar hoofdbehandelaar. Verwijsbrief maken voor de hoofdbehandelaar en digitaal versturen. Bestaande huidlaesies verzorgen en afdekken. Tijdens de behandeling ontstane wondjes verzorgen. Foto's maken van de wond en nagels.	Bestaande huidlaesies (wond, blaar, ontsteking) **niet behandelen.** Dit zijn voorbehouden handelingen. Bedrijfshandboek Protocol	Wondjes maken is geen optie bij deze patiënten. Een onverhoopt toch ontstane huidlaesie verzorgen en afdekken en melden in de rapportage en vermelden in de verwijsbrief naar de hoofdbehandelaar.
Voorbereiding	**Voeten reinigen**	Chloorhexidine	Alcohol 60-90%	Alcohol heeft een zeer uitdrogend effect op de toch al kwetsbare huid.

Pedicure-behandeling		Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
Nagel-behandelingen	**Nagels dun frezen** **Uitsluitend gebruik maken van nattechniek**	Keramische frees met speedvertanding Speedfrees Maximaal 20.000 toeren Diamantfrees van rode, gele of geen band Maximaal 30.000 toeren gebruiken	Metalen frees Keramische frees GQSR-vertanding Speedfrees plus Grove diamantfrees, groene band tot en met de dubbelzwarte band. Geen druk geven tijdens het frezen	De metalen frees, keramische frees GQSR-vertanding en de speedfrees plus hebben vertandingen die snel tot wondjes kunnen leiden. De grove diamanten kunnen ook sneller wondjes veroorzaken. Te veel druk geeft warmte, een branderig gevoel en eerder wondjes. Een toerental opgegeven door de fabrikant met een passende frees is bij deze handeling het beste. Gebruik van meer dan het maximum aantal toeren veroorzaakt te veel warmteafgifte en een branderig gevoel.
	Nagels knippen	Tang voor patiënt met verhoogd risico	Scherpe tangen of hoektangen	De tang voor patiënt met verhoogd risico heeft afgeronde randen en hoeken waardoor er minder kans is op onbedoelde huidbeschadiging.
	Nagels glad frezen **Uitsluitend gebruik maken van nattechniek**	Diamantfrees (gele of rode band) Toerental tot max. 30.000 toeren	Diamantfrees zonder band tot en met de dubbele zwarte band Speedfrees plus Geen druk geven	De grovere diamantfrezen en speedfrezen plus kunnen eerder wondjes veroorzaken. Te veel druk geeft warmte, een branderig gevoel en eerder wondjes. Een toerental van 30.000 met een passende frees is bij deze handeling optimaal omdat dat minder trillingen veroorzaakt dan een lager toerental.
	Nagelomgeving reinigen **Uitsluitend gebruik maken van nattechniek**	Uitsluitend indien nodig: zachte nagelheffer/palpator Onyclean op maximaal 30.000 toeren	Excavator Niet wrikken Geen druk geven	De excavator is scherp en kan wondjes veroorzaken. Wrikken en druk geven zorgt voor onnodige pijn en kunnen een eventueel bestaand hand-voetsyndroom en huid-hand-voetreactie verergeren.

Pedicure-behandeling		Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
	Ingroeiende nagel behandelen **Uitsluitend gebruik maken van nattechniek**	Indien de nagel last geeft: wel behandelen Diamanten fissuurfrees kleine maat tot middel grof (= geen band), op maximaal 30.000 toeren Diamanten bolkopfrees, gele band, rode band of geen band, grootte maximaal 014 Toerental maximaal 30.000	Diamant groene band tot en met de dubbele zwarte band Metalen fissuurfrees Speedfrezen bolkop Niet wrikken	De metalen fissuur-en bolkopfrees en de speedfrezen bolkop hebben vertandingen en kunnen daardoor eerder wondjes veroorzaken. Gebruik van meer dan het maximum aantal toeren veroorzaakt sneller wondjes. Wrikken zorgt voor onnodige pijn en vergroot de kans op wondjes bij een kwetsbare huid. Gebruik van meer dan het maximum aantal toeren veroorzaakt te veel warmteafgifte en een branderig gevoel. Bovendien is bij dit maximum aantal toeren de frees makkelijker door te nagelplooi te leiden.
Eeltbehandeling	**Eelt verwijderen (frezen)** **Uitsluitend gebruik maken van nattechniek**	Indien mogelijk met een frees Diamantfrees rode band tot en met de groene band Keramische frees met X-vertanding. Maximaal 20.000 toeren	Metalen frees, speedfrees en speedfrees plus Keramische frees GQSR-vertanding Diamantfrees met zwarte band of dubbele zwarte band Geen druk geven	De metalen frees, speedfrees en speedfrees plus, keramische frees met GQSR-vertanding en de grove diamantfrezen kunnen wondjes veroorzaken. Druk veroorzaakt warmte en een branderig gevoel. Druk en warmte kan het hand-voetsyndroom en een huid-hand-voetreactie verergeren.
	Mes	Is er toch te veel eelt, dan uitsluitend na specifieke toestemming van de hoofdbehandelaar Voorzichtig met een steriel mesje wat dunne laagjes verwijderen en alleen daar waar het eelt overlast geeft	Niet-steriele mesjes Vaste eeltmessen Omnicut	Steriele mesjes komen schoon uit de verpakking. Zonder micro-organismen. Vaste eeltmessen en niet steriele mesjes zijn mogelijk al besmet met micro-organismen.

Pedicure-behandeling		Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
Likdoorn	**Likdoorn verwijderen** **Uitsluitend gebruik maken van nattechniek**	Indien mogelijk en noodzakelijk Diamant bolkopfrees grootte tot 014 Maximaal 30.000 toeren	Stalen bolkopfrees Speedfrees bolkop Mes	De metalen frees, speedfrees bolkop en de grove diamantfrezen kunnen wondjes veroorzaken. Ook een mes kan makkelijker een wondje veroorzaken. Te veel druk veroorzaakt warmte en branderig gevoel. Druk en warmte kan het hand-voet syndroom en een huid-hand-voet reactie verergeren.
Nabehandeling	**Voeten incrèmen**	Hydraterend/hypoallergeen en ongeparfumeerde voetcrème licht inwrijven	Uitgebreide massage met verhoogde druk Peeling Scrubben	Uitgebreide massage valt niet binnen de competenties van de Medisch Pedicure Oncologie. Peeling en scrubben geven meer kans op huidlaesies en verergeren klachten bij het hand-voetsyndroom en de hand-voet-huidreactie.
Adviseringen	Alle adviezen die voor deze patiënt nodig zijn voor eventuele zelfzorg van de voeten	Meegeven op papier. Houdt rekening met de eventuele aanwezigheid van een chemobrein. Geef eventuele vervolgafspraken ook op papier mee.		In verband met de mogelijke aanwezigheid van chemobrein is het raadzaam om alle adviezen en vervolgafspraken op papier mee te geven.
Evaluatie	Tijdens en na de behandeling evalueert u uw handelen en uw bevindingen aan de voet Maak een foto na de behandeling	Verslag van uw behandeling maken en in uw systeem opnemen Alle materialen die tijdens de behandeling gebruikt worden, in het systeem noteren De foto's archiveren Rapportage maken en digitaal naar de hoofdbehandelaar sturen, indien nodig met foto's		Verslaglegging is van groot belang in het kader van kwaliteitszorg. Vastlegging van materialen zorgt ervoor dat u altijd weet welke materialen gebruikt zijn.

Specialistische technieken		Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
Algemeen	Alleen in overleg met en op verzoek van de hoofdbehandelaar wordt een techniek toegepast. Bij chemo-behandelingen tussentijds weer toestemming aanvragen bij hoofdbehandelaar	Behandeling vindt plaats volgens de geldende richtlijnen en protocollen. Rekening houden met mogelijke contra-indicaties Na toepassing van technieken is het belangrijk om patiënten binnen een week terug te zien voor evaluatie van de techniek.	Specialistische technieken worden in principe niet toegepast bij oncologische patiënten die zich in de actieve fase van een systemisch oncologische behandeling bevinden.	Stepped Care-principe is leidend bij de bepaling van medisch noodzakelijke preventieve zorg.
Nagelreparaties		Zachte flexibele reparatiematerialen zoals gel	Harde reparatie materialen zoals acryl Combinatiematerialen: gel-acryl	Alleen toepassen voor maximaal drie dagen, daarna weer verwijderen.
Nagelregulatie		Kunststofbeugels Composiet nagelcorrectie	Metalen beugels Beugels met haakjes om de nagelrand	Haakjes om de nagel kunnen in het onderliggende weefsel wondjes veroorzaken. Ook kunnen ze een te sterke trekkracht hebben.
Orthesetechniek		Zachte materialen tot shorewaarde 30	Harde corrigerende materialen vanaf shorewaarde 30	Bij deze patiënten mag u uitsluitend drukregulerend werken.
Drukverdelings-technieken		Vilt, Fleecy webb, fleecy foam, foam-o-felt, swann foam		Bij deze patiënten mag u uitsluitend drukregulerend werken. Gebruik hypoallergene materialen of bescherm de huid met bijvoorbeeld fixomull stretch.
Advisering		Volgens richtlijnen en protocollen de juiste adviezen meegeven op papier.		Kwaliteitszorg

Pedicure-behandeling		Gebruiken/uitvoeren	Niet gebruiken/uitvoeren	Waarom/motivatie
Aanvullende behandelingen	Deze worden niet toegepast		Eeltverwekers, keratine pakkingen en andere chemische pakkingen Warme baden Paraffinebaden Scrub/peeling Nagels lakken Nagelverharders	Pakkingen verweken en beschadigen de toch al kwetsbare huid. Warme baden, scrub en peeling kunnen schadelijk zijn bij het hand-voet syndroom en de hand-voet-huid reactie. Bij nagelafwijkingen is het belangrijk om te kunnen volgen hoe de nagel groeit. Nagellak verbergt dat. Bovendien kan een eventuele Pseudomonas-infectie (groene nagel) hierdoor worden gemist. Nagelverharders bevatten naast toxische stoffen als formaldehyde ook (kruiden) bestanddelen die kunnen interveniëren met chemotherapeutica met gevolgen voor effectiviteit en veiligheid van de chemotherapie.